

Gledališče

Thomas Bernhard: Zabava za Borisa

režija Snežana Trišić

Prešernovo gledališče Kranj

★★★★☆☆

Zabavo za Borisa, prvo dramsko besedilo vsestranskega avstrijskega literarnega ustvarjalca Thomasa Bernharda, je v koprodukciji Prešernovega gledališča Kranj in Mestnega gledališča Ptuj režirala Snežana Trišić. Tako ona kot Bernhardov dramski prvenec sta se na slovenskih odrih predstavila prvič. Tako kot o večini Bernhardovega literarnega opusa bi tudi o *Zabavi za Borisa* lahko rekli, da je »depresivna«. V ospredje postavi bolj ali manj nesrečne like, ki so vsak po svoje zaznamovani in se s tem različno spopadajo – eni stoično, drugi s smiljenjem samim sebi in izživljanjem nad drugimi. Tako kot v kratki prozi in romanih Bernhardove like označuje poglobljena psihološka študija, simptomatična za kapitalistično družbo, kjer so bogati boljši, revni slabši, vsi pa se bojijo samote. Najprej spoznamo Dobra, brez nog (Darja Reichman), bogatašinja, ki je v nesreči izgubila noge in moža, zdaj pa psihično zlorablja služabnico Johanno (Vesna Slapar). Prvi del predstave je v bistvu ekspozicija za osrednji dogodek, zabavo za Borisov (Simon Šerbinek k. g.) rojstni dan, spoznamo osrednje like in njihovo življenjsko situacijo ter dinamično odnosov. Boris je Dobrin novi mož, invalid brezdomec, ki ga je dobrohotno in prijazno »kupila« iz zavetišča predvsem zato, ker noče in ne zna biti sama, da pa bi se počutila boljše, si najde enako fizično hendikepiranega moža, ki izhaja iz občutno slabšega

socialnega položaja. Obravnava ga kot lastnino, saj ima zaradi nje streho nad glavo in na mizi dobro hrano. Ne zanimajo je njegove želje, saj nekdo, ki je toliko prebral in prepotoval kot ona in je povrh vsega še bogat, absolutno najbolje ve, kaj je dobro za vse druge in kako se soočiti z ovirami, ki jih postavi življenje. Prepričana je tudi, da nekdo, ki nima denarja, ne more biti srečen, in tako Borisa, ki je malodane vse življenje preživel v zavetišču, uči omike, ponudi mu tudi stilsko preobrazbo, da bi mu le omogočila čim boljše življenje, pri čemer pozablja, da je eden izmed ključnih elementov za srečo spoštovanje ljudi iz človekovega socialnega kroga, česar mu ona ne nudi. Boris je tako vedno bolj otopel in nezadovoljen, čeprav je boljše hrano kot prej in nosi oblačila iz najfinjših materialov. Tudi naslovni dogodek, Borisovo rojstnodnevno slavlje, v bistvu ni zanj ali o njem. Dobra sicer povabi vse njegove prijatelje iz zavetišča, ki so bistveno boljše volje od Borisa. Nепrestano mu ukazuje, ga nadzira in kara, tudi kadar se očitno zabava s prijatelji. Dobra v strahu pred osamljenostjo pahne vanjo Borisa. Novonastala razlika med Borisom in njegovimi nekdanjimi sostanovci je jasna že iz kostumografije (Marina Sremac), v kateri sta Dobra in Boris oblečena v svečane bele obleke, Borisovi prijatelji pa v vsakdanja oblačila, stare raztrgane srajce in hlače. Slavja se je prisiljena udeležiti tudi Johanna, ki je privezana na invalidski voziček, kot da je to tematska zabava. Scenografija (Branko Hojnik) uprizoritve je večinoma jasna. V prvem delu je na odru soba z dvema stenama in vrati, namešče-

na na kolesca, v kateri sedi Dobra. S tem je poudčrtana njena izolacija, njena edina družba je služkinja Johanna, ki bi po Dobrinih željah prav tako morala biti nesrečna in osamljena in naredi vse, kar je v njeni moči, da bi res bilo tako. Prva scenografska sprememba se zgodi v prvem delu, med zabavo v kostumih (Dora je zamaskirana v kraljico Elizabeto I.), prostor se izprazni, na oder pa pripeljejo stolajo, na katero je pripeto okno, ter dvignejo platno, na katero je projiciran uničen gozd. Nič od tega pozneje v prizoru žal ni uporabljeno, tako da sprememba izzveni in je namenjena zgolj sama sebi. Neposrečeno scenografsko menjavo kmalu popravi drugi del, v katerem je oder minimalistično očiščen, z najnujnejšimi elementi, kot so klavir, miza in lestenec, vsi so tudi dobro vpeljeni in funkcionalno uporabljeni. Igra je izjemna, izpostaviti je treba Darjo Reichman, ki je v zlobi in vzvišenosti srhljivo prepričljiva, odlično ji parirata tudi Vesna Slapar in Simon Šerbinek. Svoje delo je dobro opravila tudi preostala igralska zasedba (Borut Veselko, Miha Rodman, Blaž Setnikar, Brane Grubar k. g., Judita Polak k. g. in Ciril Roblek k. g.). V splošnem sta največji odliki predstave dramska predloga in igra, režija in dramaturgija (Marinka Poštrak) dosledno sledita besedilu brez večjih vsebinskih in interpretacijskih posegov. Prešernovo gledališče Kranj postreže s korektno narejenim gledališkim dogodkom, ki se spopada s perečimi temami hinavske humanitarosti v času kapitalizma, ko se noben finančni vložek ne zgodi brez vzgibov za lastno koristoljublje. NIKA ŠVAB

Darja Reichman v vlogi Dobre, brez nog FOTO ARHIV PGK